

บทคัดย่อ

ชื่อโครงการ : ผลกระทบทางนิเวศวิทยาของวัวบ้าน และควายบ้านต่อชุมชนสัตว์ป่า
ในผืนป่าตะวันตก ประเทศไทย

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประชากรของวัวบ้าน (*Bos indicus*) และควายบ้าน (*Bubalus bubalis*) ในผืนป่าตะวันตก (ประเทศไทย) และความเสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบต่อชุมชนสัตว์ป่า โดยการสัมภาษณ์คนเลี้ยงวัวบ้าน และควายบ้าน (1,561 ครัวเรือน คิดเป็น 3.3% ของครัวเรือนทั้งหมดของผืนป่าตะวันตก) ประชากรของวัวบ้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.6 ตัวต่อครัวเรือน ส่วนควายบ้านมีค่าเฉลี่ย 8.5 ตัวต่อครัวเรือน ชาวบ้านมักนิยมปล่อยวัวบ้าน และควายบ้านเข้าไปหากินในเขตพื้นที่อนุรักษ์ ด้วยเหตุนี้จึงมีโอกาสรiskต่อการเกิดผลกระทบสูงในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ส่วนบริเวณที่มีโอกาสรiskต่อการเกิดผลกระทบน้อยที่สุด คือ อุทยานแห่งชาติลำคลองงู พื้นที่เตรียมประกาศอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ และอุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์ ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบต่อสัตว์ป่าสูง จำเป็นต้องใช้มาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวด ร่วมกับการจัดการแบบมีส่วนร่วม (Co-management)

ชื่อนักวิจัย : ดร.รัตนวัฒน์ ไชยรัตน์ มหาวิทยาลัยมหิดล ♦

E-mail Address : scrcy@mahidol.ac.th

รศ.ดร. สมโภชน์ ศรีโกสามาตร มหาวิทยาลัยมหิดล

E-mail Address : scssk@mahidol.ac.th

ระยะเวลาโครงการ : 1 กรกฎาคม 2545 – 30 มิถุนายน 2550

คำหลัก : ผลกระทบทางนิเวศวิทยา, วัวบ้าน และควายบ้าน, ชุมชนสัตว์ป่า,
ผืนป่าตะวันตก

Abstract

Project Title : ECOLOGICAL IMPACTS OF DOMESTICATED CATTLE AND
DOMESTICATED BUFFALO ON WILDLIFE COMMUNITY IN
WESTERN FOREST COMPLEX, THAILAND

This research aimed to evaluate populations of domesticated cattle (*Bos indicus*) and buffalo (*Bubalus bubalis*) in the Western Forest Complex (Thailand) and their possible risk impacts on wildlife community. Domesticated cattle and buffalo keepers were interviewed (1,561 household, 3.3% of houses of the Western Forest Complex). The total populations of domesticated cattle were 15.6 animals/household with domesticated buffalo alone were 8.5 animals/household. Most villagers released domesticated cattle and buffalo in protected areas. Hence, this tended to have a high risk impact on the wildlife community in Huai Kha Khaeng Wildlife Sanctuary and Thung Yai Naresuan Wildlife Sanctuary. The least risk impact areas are Luam Khlong Ngu National Park, Thong Pha Phum National Park and Chaleam Ratanakosin National Park. With a high risk impact on wildlife community, law enforcement should be used in combination with a certain level of co-management.

Investigator: Rattanawat Chaiyarat, Ph.D. Mahidol University

E-mail Address: scrcy@mahidol.ac.th

Ass.Prof.Sompoad Srikosamatara, Ph.D. Mahidol University

E-mail Address: scssk@mahidol.ac.th

Project Period: 1 July 2002 – 30 June 2007

Keywords: Ecological impacts, Domesticated Cattle and Domesticated Buffalo,
Wildlife Community, Western forest complex